

observant

ONAFHANKELIJK WEEKBLAD UNIVERSITEIT MAASTRICHT — JAARGANG 46 / 6 NOVEMBER 2025 / Nr 9

**KNOOP
EINDELIJK
DOORGEHAKT:
UM VERBREEKT
BANDEN MET
HEBREW
UNIVERSITY**

“We wilden het
bewijs zelf
bekijken”

P. 3

**HERONTDEK
HET ZIEKENHUIS**

“Bijzonder aan het
Maastrichtse ziekenhuis? Dat
je op iedere verdieping zo de
universiteit binnenstapt, een
deur naar een andere
wereld”

P. 6-7

**GROTE
VERANDERING
VOOR INKOM**

“Een universiteit die
grote feesten met alcohol
organiseert, is dat nog van
deze tijd?”

P. 5

Prof X

In de ontslagzaak rondom een Maastrichtse professor bij bewegingswetenschappen, waar we vorige week over publiceerden, noemden we geen naam. Hij werd opgevoerd als professor X. Waarom die keuze voor anonimiteit? Omdat er geen publiek belang mee gediend is om die naam bekend te maken. Maar nu vindt een briefschrijver dat daarmee *alle* hoogleraren van die vakgroep verdacht zijn. En daar zit natuurlijk iets in. Wat is ons beleid? Als redactie zijn we terughoudend in het noemen van namen in dit soort gevoelige (rechts)zaken. Je wilt niemand onnodig beschadigen. Tegelijkertijd wil je transparant zijn, zeker als het om langdurige en ernstige misstanden gaat. Vervolgens dient zich de vraag aan: wanneer is het wangedrag zo ernstig dat je wél voor- en achternaam noemt? En is de ernst van het vergrijp inderdaad doorslaggevend voor ons? Niet altijd nee. Bij een casus, uit 2023, waarbij een prof van de faculteit Health, Medicine and Life sciences voor de rechter moest komen vanwege seksueel ongewenst gedrag en *Observant* vier slachtoffers sprak, waren de feiten zeer ernstig en toch noemden we zijn naam niet. Ook niet na het vonnis van de rechter. Doorslaggevend was dat hij geen publiek figuur was: geen directeur, decaan, wethouder of rechter. Maar natuurlijk was er twijfel. *De Volkskrant* had een paar maanden daarvoor een artikel geschreven over een ontslagen hoogleraar sterrenkunde aan de Universiteit Leiden en wierp de vraag op of het wel de juiste keuze was van het college van bestuur om zijn naam niet te openbaren. Daar was namelijk nogal wat kritiek op in de academische wereld, want zolang de naam niet bekend was, kon hij gewoon elders solliciteren. Bovendien voelden *alle* collega-hoogleraren bij sterrenkunde zich verdacht. Sommigen zuiverden zelfs uit voorzorg hun naam op sociale media. Deze keer, bij de Maastrichtse bewegingswetenschapper, koos onze redactie opnieuw voor anonimiteit. Daarbij speelt niet alleen dat hij geen hoge (publieke) functie heeft, maar ook dat hij, zoals uit de juridische documenten blijkt, niet over de schreef is gegaan in termen van ernstig (seksueel) wangedrag en machtsmisbruik. De reden voor ontslag is uiteindelijk dat de arbeidsverhoudingen verstoord zijn. Anonimiteit beschermt, anonimiteit verbergt. Waar journalistiek drijft op openheid en controleerbaarheid zal het altijd een lastige afweging blijven.

Wendy Degens

De hoofdredacteur geeft een kijkje achter de schermen van de redactie

Observant-columnist Louis Boon stopt onder druk van rector

“Wij verbieden niets, hij heeft zijn eigen afweging gemaakt”

2003

Zet twee Maastrichtse hoogleraren met een scherpe pen, humor en kritische geest bij elkaar, laat ze schrijven over het lief en vooral het leed op de universiteit, en je hebt een briefwisseling waar menig lezer naar uitkijkt, was de gedachte van de redactie van *Observant* bij de start van het academisch jaar 2002/2003. Het werkte, tot toenmalig rector magnificus Arie Nieuwenhuijzen Kruseman columnist Louis Boon begin 2003 op het matje riep en hij zich genoodzaakt zag te stoppen.

Collega-columnist John Hagedoorn vat in zijn eerste schrijven - september 2002 - nog opgewekt de gewenste toon van de briefwisseling samen: “Nu we zelf de haren gaan verliezen, zoveel mogelijk tegen die van anderen instrijken.” Dat is niet tegen dovemansoren gezegd. Louis Boon, die als *founding father* en *dean* van het University College Maastricht net met veel plezier de eerste studenten heeft verwelkomd, is op het terrein van de polemieken een natuurtalent. Bazen en baasjes krijgen geregeld een veeg uit de pan. En ergert hij zich ergens aan, dan houdt hij dat niet voor zich. Neem het computerprogramma Premium waarmee de roosters werden gemaakt en de examengegevens bijgehouden. “Niet echt gebruikersvriendelijk”, schrijft hij. “Maar ja, als je altijd maar hoofdpijn hebt, dan ga je ook denken dat zoiets gewoon is, dus heeft iedere arme sloeber die ermee moet werken, zich verzoend met de ellende.” Maar de faculteiten wilden een paar verbeteringen en, zo vervolgt Boon, “gaven ze de wakkere broeders van ICTS geld om de Premiummastodont wat nieuwe kunstjes te leren. Toen ICTS eenmaal aan het programmeren was geslagen hebben ze, zo hoorde ik, een soort elektronisch Tsjernobyl gecreëerd”.

Zijn kompaan Hagedoorn is het roerend met hem eens en fulmineert een week later over de slechte service van ICTS. Waarop Boon in zijn volgende brief schrijft: “De onkunde

en *Schlamperei* die dit deel van de UM kenmerkt zorgen ervoor dat de verstandigen onder ons wel uitkijken om ook maar iets met deze sovjetbureaucratie te maken te hebben.” Dan wordt het 9 januari en kopt *Observant: Kritiek college van bestuur leidt tot vertrek columnist*. De directeur van ICTS, René Kocken, had zich beklaagd bij het college, waarop rector Arie Nieuwenhuijzen Kruseman columnist Boon op het matje riep. Die trok zijn conclusies: hij is bang dat zijn ‘stukjes’ nadelige gevolgen kunnen hebben voor het UCM, dat wil hij voorkomen. Kocken ontkent overigens dat hij heeft geklaagd, maar spreekt van “drie waardeloze columns” en noemt het “een hele eer” dat het vertrek van Boon bij hem is begonnen. “Het is niet mijn humor, en ik heb héél veel humor”, zegt hij tegen *Observant*. “En echt, ik heb mensen hier bijna letterlijk moeten tegenhouden die graag naar Louis Boon waren gelopen. Dan had *Observant* ook geen columnist meer gehad.”

Rector Kruseman laat weten dat hij het volste recht heeft om columnisten aan te spreken op hun stukken. “Als Boon zijn mening mag geven, dan mogen wij dat ook.” De vrijheid van meningsuiting is niet in het geding, vindt hij. “Wij verbieden niets, hij heeft zijn eigen afweging gemaakt.” Hij ontkent dat Boons bestuurlijke positie in het geding was. De toenmalige redactie betreurt het vertrek en noemt het verontrustend dat de reden hiervoor bij de rector ligt. “Want ook al waren de rectorale aanmerkingen zo vrijblijvend als Kruseman beweert, ze komen wel van het hoogste gezag van de universiteit.” Hierdoor krijgen ze een “hiërarchische lading die het open debat frustreert”. En ja, er is bij de redactie begrip voor de boosheid van de medewerkers van ICTS, maar “betekent dit dat zoiets niet meer opgeschreven mag worden?” Nee natuurlijk, daarvoor was en is de vrijheid van de columnist een te groot goed.

Riki Janssen

Op 11 september 1975 gaf de Tweede Kamer het officiële startsein voor de Rijksuniversiteit Limburg in Maastricht. We duiken in onze eigen archieven: welke opzienbarende, grappige, belangrijke of wonderlijke nieuwsjes komen we tegen?

Voorzitter mensenrechtencommissie over advies aan college

“Samenwerking met Hebrew University kon in huidige vorm niet doorgaan”

Net voor het weekend haalde de Universiteit Maastricht een streep door de samenwerking met de Hebrew University of Jerusalem. Daarmee komt een einde aan een uitwisselingsprogramma voor studenten van de faculteit Psychologie en Neurowetenschap (FPN) en de vakgroep Psychologie van die Israëlische universiteit. “We zijn blij dat het college ons advies overneemt”, reageert voorzitter David Shaw van het Human Rights Advisory Committee (HRAC).

Die commissie vond “serieuze aanwijzingen” dat Israël “ernstige mensenrechtenschendingen pleegt, waaronder oorlogsmisdaden, misdaden tegen de menselijkheid en potentiële genocidale daden”. Omdat de Hebrew University direct betrokken is bij het opleiden van Israëlische militairen, draagt zij volgens de commissie indirect aan die misdaden bij. En dus luidde het advies om het partnerschap op institutioneel niveau te beëindigen tot de Hebrew University bijdraait, zegt Shaw, in het dagelijks leven hoofddocent aan de FHML.

Waarom duurde het eigenlijk zo lang voor er een advies lag? Andere universiteiten namen al eerder besluiten over de banden met Israëlische instellingen.

“Het verschil is dat het college hier besloot om niet enkel op de situatie in Gaza te reageren, maar een systeem op te tuigen dat ook voor andere landen gebruikt kan worden. Bij de ontwikkeling van het Human Rights Due Diligence Framework (het raamwerk waarmee gevoelige samenwerkingen van de UM getoetst worden, red.), wilde men de bredere UM-gemeenschap betrekken, iedereen mocht zijn zegje doen. Vervolgens moest de universiteitsraad het goedkeuren (wat in februari 2025 gebeurde, red.). In dat hele proces is de meeste tijd gaan zitten. Onze commissie is in april van dit jaar ingesteld, de leden zijn er sindsdien een dag per week mee bezig geweest, naast hun gewone werk, terwijl ook de zomervakantie er nog tussen zat. Wij zijn zo snel geweest als we konden.”

Waarom mogen bestaande samenwerkingen tussen bijvoorbeeld individuele onderzoekers of in het kader van Europees gefinancierde Horizon-projecten, zo die er zijn, wel doorgaan?

“Die vallen niet onder het HRDD-raamwerk. Wij kijken naar langdurige partnerschappen tussen universiteiten, instituten of departementen met strategische doelen. We zijn ons bewust van de zorgen die er leven over de academische vrijheid en willen er verre van blijven om tegen individuele onderzoekers te zeggen met wie ze wel of niet mogen samenwerken. Aan het eind van dit kalenderjaar wordt de pilot met het HRDD-raamwerk, waarin ook naar samenwerkingen met Soedan en Turkije wordt gekeken, geëvalueerd. Dan kijken we ook of de reikwijdte van het raamwerk vergroot zou moeten worden.”

Hebben jullie het werk van commissies van andere universiteiten niet nodeloos overgedaan?

“Natuurlijk wisten we dat er elders al besluiten lagen en hebben we de rapporten van vergelijkbare commissies gelezen. Maar *due*

Illustratie: Shutterstock

diligence (zorgvuldig handelen, red.) is wat anders dan het werk van anderen *copy-pasten*. We wilden het bewijs zelf bekijken. Bovendien verandert de situatie in Gaza voortdurend en was er sinds een aantal van die andere rapporten uitkwam meer bewijs bijgekomen.”

Was de commissie unaniem in haar oordeel?

“Er was natuurlijk discussie over het bewijs, hoe dat te interpreteren en hoe ons advies er precies uit zou moeten zien. Uiteindelijk was iedereen die betrokken was bij het opstellen ervan het erover eens dat de institutionele samenwerking met de Hebrew University in zijn huidige vorm niet door kon gaan, dat is ons belangrijkste advies. Op verzoek van een minderheid van de commissie wordt in het advies nog de mogelijkheid geopperd om het uitwisselingsprogramma half te beëindigen: wel studenten van daar naar hier laten komen, maar andersom niet. Mijn probleem daarmee

is dat een eenzijdige uitwisseling natuurlijk geen echte uitwisseling is. Het college heeft ook niet voor die optie gekozen.”

Ben je blij met de uitkomst?

“Nee, dat is te sterk uitgedrukt, al ben ik wel blij dat het college ons advies heeft aangenomen. Het is een moeilijke situatie, want juist de vakgroep Psychologie lijkt redelijk actief te zijn geweest in het protest tegen de oorlog. Ook doet de voorzitter onderzoek naar hoe je groepen kunt verzoenen en zijn ze niet rechtstreeks betrokken bij het opleiden van militairen. In die zin is het jammer dat we moesten adviseren om het uitwisselingsprogramma te beëindigen. Maar bij het beoordelen van een strategisch partnerschap, moeten we naar de hele universiteit kijken.”

Peter Doorakkers

Ambtelijke malleemolen

“

In het televisieprogramma *College Tour* vraagt presentator Twan Huys elke bekende gast naar verhalen over seks, drugs en rock-'n-roll uit hun studententijd. Wie niet langer studeert, maar aan de universiteit werkt, weet: zo spannend is het hier niet. Tenzij bureaucratie je fetisj is, dan kom je aan je trekken.

Toen ik een profiel moest aanmaken bij het Vlaamse Fonds Wetenschappelijk Onderzoek (FWO), bleek dat de knop om de digitale onderzoeksdatabase, Pure, daar automatisch aan te linken, enkel functioneert als je aan een Vlaamse universiteit werkt. Ik moest alles handmatig invoeren. Om ov-onkosten te declareren bij een andere Nederlandse universiteit, moet ik eerst hun vijf pagina's tellende handleiding volgen. Vrij naar John Lennon: werk is wat zich opstapelt terwijl je worstelt met bureaucratie.

Dus toen ik las dat Nicolas Sarkozy recent naar de gevangenis vertrok met boeken onder de arm én plannen om er een nieuw boek te schrijven, werd ik wat jaloers. In gevangenschap heeft hij de vrijheid om te lezen en schrijven. En de tijd om documenten te ontcijferen. Want het is weer die tijd van het jaar: die van het 'keuzeformulier inzet arbeidsvoorwaarden'. Dit is een flexibel systeem waarbij je vakantie-uren of salaris kan inzetten voor diverse doelen, zoals de aanschaf van een fiets of de opbouw van extra pensioen. Per doel moet je een apart formulier indienen.

Ik dacht dat ik de enige was die het keuzeformulier niet begreep. Totdat P&O het kwam toelichten tijdens een vakgroepvergadering. De vertwijfelde blikken van collega's leidden tot een openbaring: die snappen dit ook niet allemaal! De uitleg start simpel maar dan volgen toch weer aparte regels en uitzonderingen. P&O raakte ook even verstrikt in de beslissingsbomen. Een troostrijke ervaring. Wat ook troost biedt: collega's die je niet achterlaten met handleidingen, maar het administratieve werk verlichten. De secretaresse die helpt met de fietsaankoop in het keuzeformulier. De financieel consultant die zaken uitzoekt, verheldert en zo werk uit handen neemt. De voorbeelden zijn legio. Bij FASoS zit zelfs een orakel. Toen ik nog opleidingsdirecteur was en vreesde dat een probleem te complex was, ging ik steevast bij haar te rade. Om even later met een heldere oplossing naar buiten te lopen. Het orakel van Delphi spreekt in raadselen, het orakel van FASoS niet. Binnenkort gaat ze met pensioen. Ik overweeg om me uit protest vast te ketenen aan de FASoS-poort. Mocht dit protest uitmonden in een celstraf: het stapeltje boeken ligt klaar.

”

Katleen Gabriels, universitair hoofddocent moraal- en techniekfilosofie

serie zing, vecht, huil, bid, lach, werk en bewonder

Charles Ortjens
(Maastricht, 1998)

/ Coördinator
UM-videoteam

/ Burgerlijke staat:
samenwonend met Loes

/ Woont in:
Maastricht

Foto: Joey Roberts

“

De band die je hebt met je familie is anders, specialer

”

Beeld of geluid? Ik vind juist de combinatie het aller-mooiste. Ik stuur negen studenten aan die videoproducties maken voor de universiteit over allerlei onderwerpen. Bijvoorbeeld instructiefilms of een samenvatting van de verdediging van een proefschrift. Ik regel alles daaromheen, van het zoeken van locaties en de juiste beelden tot het versturen van de facturen. Video's maken is altijd een grote passie geweest, maar van huis uit ben ik muzikant. Ik heb elektronische compositie en sounddesign gestudeerd en componeer ook mijn eigen stukken, maar niet op de klassieke manier. Ik zit niet met een partituur bij de piano, maar maak mijn werk op de computer, ik ontwerp als het ware geluid, klanken, die ik bewerk. Nu ben ik bezig met een compositie voor een korte film, die eind november in première gaat. Ik vind het heel leuk om tussen die werelden van beeld en geluid te schakelen en zou niet willen kiezen.

Wanneer heb je voor het laatst gelachen?

[Denkt even na] Gelachen én gehuild, tegelijkertijd, mag dat ook? Toen ik hoorde dat mijn neefje was geboren, Sjefke. Dat maakte me gelukkig. Nieuw leven, een uitbreiding van de familie, het ontroert me. Zoiets speciaals is niet in woorden te vatten.

Mijn broer en zus zijn mijn beste vrienden.

Zo zou ik mijn familie niet willen omschrijven, de band die je met elkaar hebt is heel anders, specialer. Vrienden nemen ook een bijzondere plek in, maar familie kun je niet zomaar 'uitzetten' of loslaten. Je moet het echt met elkaar doen en dat

kunnen wij gelukkig heel goed, we zijn een blij gezin. Mijn zus, broer en ik zijn alle drie een creatieve kant opgegaan, dat hebben we wel van onze ouders meegekregen. Mijn moeder is kunstenaar, mijn vader was altijd bezig met muziek, net als mijn opa, een goede pianist. Die invloeden krijg je toch mee.

Wat is je grootste angst? Dat we met z'n allen de wereld om zeep helpen en dat dit een onleefbare planeet wordt. Ik ben best optimistisch van aard, maar ook realistisch. En het gaat gewoon niet goed.

De beste film die je ooit hebt gezien... Nou, in ieder geval het vaakst: *The Good, The Bad and The Ugly*. Je kan gewoon zien dat bepaalde scènes zijn ontstaan op basis van de muziek. Dan werk je andersom, in plaats van dat je de muziek er later overheen legt, begin je ermee. Een beetje zoals een Italiaanse opera. *Twin Peaks* vind ik ook erg goed, dat is geen film maar een serie waarin de relatie tussen beeld, geluid en muziek ijzersterk is. Ik zou willen dat ik alle afleveringen weer kon bekijken alsof het de allereerste keer is.

Bid je weleens? Niet op de klassieke wijze, ik wend me niet tot God. Het woord religie heeft een zware betekenis, maar ik denk wel dat als mensen ergens in geloven, ze samen kunnen komen. Dat mis ik in onze samenleving, waarin veel polarisatie is en weinig naastenliefde. Ik mediteer. Dat is niet hetzelfde als je problemen in Gods handen leggen, maar ik zie wel een bepaalde overlap. Ik heb in Utrecht een cursus transcendente meditatie gevolgd, daarbij gaat het erom dat je alle

dingen die je bezighouden, ook als ze vervelend zijn, bekijkt vanuit meerdere perspectieven. Daarna laat je ze los. Je moet niks uit de weg gaan, maar juist zaken onder ogen komen, ook als dat moeilijk is.

Waar zou je weleens een vlieg op de muur willen zijn? Het lijkt me leuk om een dagje naar mezelf te kunnen kijken, om te zien hoe ik de dingen eigenlijk doe, zeker als ik muziek maak. Als ik daarmee bezig ben, ben ik erg op mezelf aangewezen. Het is relaxt om het alleen te doen, maar soms ook confronterend, bijvoorbeeld als ik vastloop en niemand om hulp kan vragen. Dan is het moeilijk om niet heel kritisch op mezelf te zijn. Ik zou het grappig vinden om dat eens als buitenstaander te aanschouwen.

Mijn grote liefde... is Loes. Het is heel fijn dat we dagenlang samen kunnen zijn zonder dat we ons aan elkaar storen. Dat is best speciaal, vind ik. We kunnen goed praten over dezelfde dingen, we delen veel interesses, dat helpt. Loes houdt ook van muziek en nog iets meer van dans. Dat sluit mooi op elkaar aan.

Mooiste reis? Wat ik jammer vind, is dat mensen vaak denken dat ze heel ver weg moeten gaan om iets moois te kunnen zien, Zuidoost-Azië of zo. In Europa valt er nog heel veel te ontdekken, je kunt echt versteld staan van wat je tegenkomt. Ik hou heel erg van Engeland, Ierland en Schotland, vanwege de cultuur, maar ook het prachtige landschap. Na de Kerst gaan we met de familie naar Yorkshire, om te wandelen, daar verheug ik me op. Ik kom dan echt tot rust, kan dingen verwerken en even afschakelen. 's Nachts heb ik soms moeite om mijn gedachten uit te zetten, dan pieker ik, of herbeleef ik alles wat ik die dag heb meegemaakt nog eens.

Waar droom je van? Dat ik kan blijven doen wat ik nu doe, op een manier die ik fijn vind. Dat ik geïnspireerd kan blijven raken en dat daar nieuwe dingen uit voortkomen. En ik hoop dat we over een tijdje de wereld een beetje gefikst hebben en we wat optimistischer naar de toekomst kunnen kijken.

Deborah Blekkenhorst

Hier verschijnt wekelijks een portret van een student of medewerker

Of de UM in 2027 nog grote feesten in het MECC organiseert, is de vraag INKOM gaat op de schop: facultaire introductie en kennismaking stad in zelfde week

De INKOM krijgt een nieuw jasje. De universiteit wil de kennismakingsweek voor eerstejaars vanaf 2027 combineren met de facultaire introducties die traditiegetrouw in de laatste week van augustus staan gepland. Mogelijk verdwijnen de grote feesten in het MECC.

Eerstejaars tijdens de INKOM 2025 Foto: Observant

Eerst even over de jongste INKOM. Die is inmiddels geëvalueerd - eerstejaars, ouderejaars vrijwilligers, de gemeente en de organisatie hebben hun zegje gedaan - en "we zijn heel tevreden", klinkt het in het kantoor van Birgitte Hendrickx, adjunct-directeur van het Studenten Service Centrum (SSC), waar ook Jeroen Custers, projectleider van de INKOM, is aangeschoven. De politie en ook de EHBO hebben zich "verveeld", lachen ze. "Er is niemand van een feest verwijderd, dat waren er normaal een paar per INKOM. Er was geen gedoe in de stad en ook qua alcoholgebruik kenden de eerstejaars beter hun grenzen." Kortom concluderen de twee: de sfeer was gezellig, de INKOM kreeg een hoger cijfer dan vorig jaar, tussen de zeven en acht. Waarom het anders was dan voorgaande jaren? Hendrickx: "Het is natuurlijk psychologie van de koude grond, maar dit cohort studenten heeft nog twee normale middelbare schooljaren na corona gehad. Ze hebben geleerd hoe je je gedraagt."

Pittig

Toch was de INKOM 2025 pittig, het kleine kernteam "heeft meer uren gemaakt, dan gehoopt", zegt Custers. Dat team bestaat sinds 2024 uit medewerkers van het SSC en een paar studenten, aangevuld in de piekweken met vrijwilligers, helpers en mentoren. Het gaat om bijna zevenhonderd mensen, grotendeels studenten, die steeds moeilijker te vinden zijn. Niet voor niets zijn dit jaar UM-medewerkers op vrijwillige basis bijgesprongen.

Tot 2024 was de organisatie in handen van vier of vijf studenten die de WerkGroep INKOM (WGI) vormden. Maar sinds corona is alles veel complexer geworden, legt Hendrickx uit,

of het nu gaat om vergunningen, de financiën of de veiligheid. "Kijk naar de opening op de Markt. Voor het geluid, de EHBO, of bijvoorbeeld de 'afhekkings' van het plein: de eisen en regels zijn veel strenger. We moeten niet alleen security-medewerkers inzetten, maar bijvoorbeeld ook een vak vrijmaken voor een mogelijke demonstratie." De verantwoordelijkheid voor de hele introductieweek is inmiddels te groot om alleen aan studenten over te laten, concluderen de twee. Al zijn ze wel nog nauw betrokken bij de bepaling van de inhoud - "zij weten veel beter welke artiesten we moeten uitnodigen", de organisatie van evenementen en de acquisitie.

Uurtje-factuurkje

Het zijn alleen geen fulltime 'banen' meer. Sowieso werd de animo kleiner en kleiner om de studie een jaar op te schorten voor een werkeringsplek die geen maandsalaris opleverde, maar waarvoor men uitbetaald kreeg in de vorm van bestuursmaanden (geld van de universiteit ter compensatie van studievertraging). Hendrickx: "We kregen geen sollicitanten meer. De student van vandaag wil geen jaar studievertraging oplopen en wil ook graag gewoon betaald worden: uurtje-factuurkje." Custers, zelf zo'n tien jaar geleden WGI-lid, begrijpt dat wel. "Alles is duurder dan in mijn tijd: de kamerhuur, de boodschappen, het

leven *an sich*. Studenten proberen hun studie binnen de tijd te halen en de INKOM erbij te doen. Dat kan nu met zestien uur per week door het jaar en in juli en augustus fulltime via het uitzendbureau InterUM."

Niet duurzaam

Maar goed, ondanks al deze aanpassingen moet de INKOM op de schop, vinden de organisatoren. "Het is in deze vorm niet duurzaam", vindt Hendrickx. Het aantal deelnemers stagneert, dit jaar drieduizend, zeshonderd minder dan in 2023. De oorzaak? Dat blijft gissen, klinkt het. De discussie over de verenigingen - Tragos en Circumflex werden na meerdere incidenten uitgesloten van deelname en organiseerden een alternatieve Maasweek - kan een rol hebben gespeeld, ook deden de 'hotello's' van Zuyd Hogeschool niet mee. Los daarvan: "Is het nog van deze tijd dat een universiteit grote feesten organiseert waar alcohol geschonken wordt? Willen we dit nog als UM? Moeten we dit niet aan de studentenverenigingen over laten?" Tel daarbij op dat zo'n week ronduit duur is (het exacte bedrag willen ze niet kwijt) en steeds duurder wordt. En, *last but not least*: voor studenten uit het buitenland start het academisch jaar in Nederland erg vroeg (in veel landen is dat weken later), zij komen vaak pas begin september als het onderwijs begint, weet Hendrickx. "Wij overwegen daarom om de kennismaking met de stad en de daaraan gekoppelde sociale activiteiten te laten samenvallen met de facultaire introductie, in de laatste week van augustus." Ideaal zou zijn als de faculteiten de studiegerichte activiteiten tot 14.00 uur 's middags laten lopen zodat daarna de sociale evenementen kunnen beginnen. Groot voordeel aldus Hendrickx en Custers: "Je hoeft geen zaken meer dubbel te doen, nu organiseren faculteiten ook vaak een borrel, een feest, een VVV-tochtje door de stad, én, heel belangrijk, je bedient *alle* nieuwe studenten. Dus niet alleen de drieduizend die zich opgeven voor de INKOM, maar de acht- á negenduizend eerstejaars bachelors en masters."

Zachte landing

De komende tijd gaat het SSC met faculteiten, studenten en verenigingen praten over wat ze zouden willen. "We hebben al bij een aantal directeuren gepolst, die waren zeker niet afwijzend. Wij nemen hen natuurlijk werk uit handen, maar tegelijkertijd verwachten we vanuit die hoek een bijdrage. We willen allemaal dat studenten een zachte landing maken in Maastricht. De INKOM is van ons allemaal."

De verenigingen zullen zich misschien bezorgd achter de oren krabben. Ze organiseren immers tot nu toe in de week van de facultaire introductie hun eerstejaarskamp. Hendrickx: "Hoe

lossen we dat op? Daar gaan we het ook over hebben." Wat sowieso blijft, is dat studenten ook met studiegenoten van andere faculteiten kennis kunnen maken. "Je wilt de sociale cohesie binnen de UM versterken, we willen dat mensen elkaar ontmoeten, elkaar

opzoeken, dat hoort bij het wereldburgerschap dat we voor al onze studenten willen", legt Hendrickx uit.

In de zomer van 2026 moet duidelijk zijn hoe die nieuwe week eruit gaat zien. "Wij zijn vooral heel nieuwsgierig", klinkt het op de eerste verdieping van het SSC. In 2027 moet de INKOM nieuwe stijl van start gaan.

26 gebundelde essays over het leven in het ziekenhuis, aan de hand van objecten

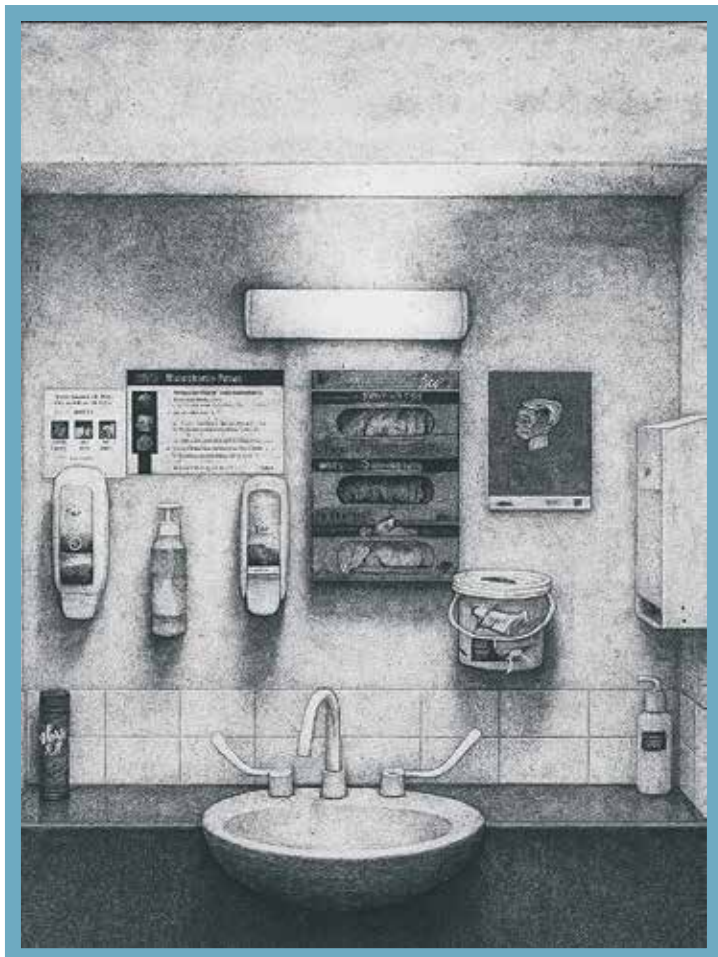
“Je herkent
overal ter
wereld een
ziekenhuis
meteen
aan de
geur”

Het bed op wieltjes, de stethoscoop, een latex handschoen: het zijn objecten die meteen een beeld oproepen. Van hun omgeving, hoe ze eruitzien en waarvoor ze gebruikt worden. Maar wat als je er met een andere blik naar kijkt? Dat is wat Anna Harris, hoogleraar antropologie en geneeskunde, de lezer van haar nieuwe boek *The Matter of Hospitals* vraagt te doen.

Tekst: Cleo Freriks Illustraties: *The Matter of Hospitals*, essays 'Introduction' en 'Ventilators'

ServI-beademingsapparaat. Gebaseerd op een foto van Wikimedia/BreathDiver, bewerkt met Adobe software

Nightside of hospitals, wash station. Gebaseerd op een foto van Thomas Fuller, bewerkt met Adobe software

Kinderen vinden het veel makkelijker om dingen die we als vanzelfsprekend beschouwen opnieuw uit te vinden, merkt Harris in de workshops die ze af en toe aan hen geeft. Hierin krijgen de kids de opdracht om een ziekenhuis opnieuw in te richten. "Het idee is dat de wereld volledig is overstroomd en er nog maar één gebouw overeind staat: een ziekenhuis. De kinderen zijn de baas, de dokters moeten

naar hen luisteren. Ze komen dan met de meest fantastische ideeën." Het zou mooi zijn, zegt Harris, als er in de volwassenen wereld wat meer "tijd, ruimte en waardering voor dit soort creativiteit en fantasie zou zijn". Waartoe dat kan leiden beschrijft ze in haar inaugurele rede, nu twee weken geleden, die ook is opgenomen in het boek. Braziliaanse verpleegkundigen vulden tijdens de coronapandemie weggegooid handschoenen met warm water en legden die op de polsen van de patiënten op de intensive care. Niet alleen ging de lichaamswarmte van de patiënt daardoor omhoog, wat het makkelijker maakte om hun zuurstofgehalte af te lezen, het voelde ook als een geruststellende hand op hun arm, terwijl ze vochten voor hun leven. Een object, afval eigenlijk, opnieuw uitgevonden.

Typische geur

Ziekenhuizen zijn op een bepaalde manier overal hetzelfde, zegt Harris "Je herkent ze bijvoorbeeld aan de geur. Een typische mix van hygiëne en ziek zijn. Die is niet overal precies hetzelfde – het kan eraan liggen welk schoonmaakmiddel ze gebruiken – maar het is een van die dingen waardoor je meteen weet waar je bent. Iets anders is de sfeer, vooral 's nachts. Die is zowel kalm, patiënten liggen immers te rusten, als druk, in een ziekenhuis gaat het werk 24 uur per dag door."

Toch zijn de lokale verschillen enorm.

"Voor het boek heb ik antropologen, medici en andere schrijvers van overal ter wereld gevraagd om essays te schrijven over een bepaald object. Dan zie je dat iets als het zorgstelsel op verschillende plaatsen heel anders is geregeld. In het hoofdstuk over beademingsapparaten schrijven de auteurs over het gebrek eraan in Afrikaanse landen tijdens de coronapandemie, terwijl we in Nederland gewend zijn dat we altijd van alles genoeg hebben."

Deur naar een andere wereld

Wat valt haar op als ze het Maastrichtse MUMC+ binnenloopt? "Allereerst het fantastische kunstwerk in de vorm van een vliegtuig in de hal. Daar blijf ik altijd even bij stil staan. En ik blijf het bijzonder vinden dat je op iedere verdieping zo van de universiteit naar het ziekenhuis kunt lopen. Je gaat een deur

door en staat in een andere wereld. Dat ben ik niet in veel andere academische ziekenhuizen tegengekomen."

En Harris heeft de nodige ziekenhuizen vanbinnen gezien. Niet alleen voor haar veldwerk als antropoloog, maar ook als geneeskundestudent en arts. "Ik wist altijd al dat ik onderzoeker wilde worden, maar vroeger dacht ik dat ik vanachter een microscoop een nieuw geneesmiddel zou ontdekken. Toen ik onze buurvrouw, die bioloog was, vroeg hoe ik in het medisch onderzoek terecht kon komen, adviseerde ze me om geneeskunde te studeren."

Dat advies volgt Harris op, maar pas als ze in het vijfde jaar tijdens een opdracht voor verloskunde de antropologie ontdekt, gaat haar hart sneller kloppen. "Later reisde ik door China en Vietnam toen daar SARS heerste. Ik realiseerde me hoe belangrijk het is om te observeren hoe zoiets wordt aangepakt, hoeveel je daarvan kunt leren."

Onderzoek naar CliniClowns

De combinatie van antropologie en geneeskunde klinkt sommige mensen misschien vreemd in de oren, maar Harris is bij de faculteit Arts and Social Sciences niet de enige die de vakgebieden combineert. Ze werkt samen met een nieuw interdisciplinair team aan het project *The Upcycled Clinic*, waarin creativiteit in ziekenhuizen wordt onderzocht. "Maar ik heb bijvoorbeeld ook een collega die onderzoek naar CliniClowns doet en zelfs een training tot clown heeft gevolgd. En er zijn mensen die zich met de geschiedenis van de genees- en verpleegkunde bezighouden." Als de integratie tussen de Universiteit Maastricht en het MUMC+ doorgaat, ziet ze dan ook genoeg mogelijkheden tot samenwerking. "En ook van elkaars cultuur kunnen we leren. Als hier een historicus en een politicoloog met elkaar praten wordt dat 'interdisciplinair' genoemd, terwijl het in een ziekenhuis heel normaal is dat een fysiotherapeut, diëtist en verpleegkundige dagelijks met elkaar overleggen. Ook denk ik dat ze in een ziekenhuis heel goed zijn in het stellen van prioriteiten. Zij kunnen van ons leren om een brede blik te behouden, soms zijn medici zo gespecialiseerd dat ze tunnelvisie krijgen."

The Matter of Hospitals is vanaf vrijdag 7 november te verkrijgen of gratis te downloaden via de Maastricht University Press

nieuws

Wat betekent de verkiezingsuitslag voor studenten en hoger onderwijs?

De toekomst van het hoger onderwijs en de wetenschap ziet er weer iets zonniger uit. D66 heeft de verkiezingen gewonnen, terwijl de PVV door de kiezers is afgestraft.

D66 en PVV kregen beide 26 zetels, maar D66 kreeg ruim 28 duizend stemmen meer en is daarmee de winnaar van de verkiezingen. De partij mag het voortouw nemen in de kabinetsformatie, die dinsdag officieel van start ging. Verkenner Wouter Koolmees gaat bij alle partijen langs om te vragen welke coalitie hun voorkeur heeft.

Het kan eigenlijk niet anders of D66 gaat samen met het CDA regeren: ook de christendemocraten wonnen flink. De vraag is vooral welke partijen bij hen aanhaken. Beoogd premier Rob Jetten heeft zijn voorkeur al kenbaar gemaakt: een brede centrumcoalitie met GroenLinks-PvdA en VVD. Die zou een meerderheid halen. Deze twee partijen hebben daar waarschijnlijk weinig zin in, maar misschien kunnen ze hun wederzijdse bezwaren terzijde schuiven om toch met D66 en CDA een kabinet te vormen. In plaats van de VVD zouden ook JA21 plus één kleine partij zo'n middencoalitie met

GroenLinks-PvdA mogelijk kunnen maken. Voor het hoger onderwijs en onderzoek zou dat misschien niet ongunstig zijn, want JA21 was tegen de onderwijsbezuinigingen. Of gaat het straks rechtsom? D66 kan ook regeren met CDA, VVD en JA21. Dan hebben ze samen 75 zetels. Eén kleine partij (bijvoorbeeld Christen-Unie of BBB) zou hen over de drempel helpen. Regeren met rechts zou het beleid wel minder progressief maken dan Rob Jetten en zijn partijgenoten willen.

Studiefinanciering

Wat de partijen precies afspreken, is afwachten, maar sommige uitkomsten vallen wel te voorspellen. Zo gebeurt er waarschijnlijk iets met de studiefinanciering. D66 wil de basisbeurs met 164 euro per maand verhogen. Dit zou zo'n 600 miljoen euro kosten. GroenLinks-PvdA wil dit ook, maar andere mogelijke regeringspartijen vinden het niet nodig. Compromissen liggen voor het oprapen. Ze kunnen bijvoorbeeld alleen de aanvullende beurs verhogen of alleen de beurs voor uitwonende studenten.

Ook goed nieuws voor stagiairs. Drie partijen willen een stagevergoeding verplichtstellen:

D66, GroenLinks-PvdA en CDA. VVD en JA21 maken zich zorgen over de kleine ondernemer die dan geen stageplaats meer gaat aanbieden. Daar valt vast een mouw aan te passen, bijvoorbeeld met een speciaal stagefonds waar een Kamermeerderheid toch al voorstander van is.

Miljarden

D66 wil ruim vijf miljard euro extra voor onderwijs en onderzoek uittrekken, nog los van uitgaven aan innovatie via Defensie, de zorg en het bedrijfsleven. GroenLinks-PvdA denkt aan drie miljard en JA21 reserveerde ongeveer twee miljard.

Het CDA trapt op de rem, want die partij heeft in zijn plannen geen extra geld voor onderwijs en onderzoek staan. Maar de christendemocraten zullen ook wel accepteren dat een D66-kabinet hier meer geld aan besteedt. De VVD wil nog steeds bezuinigen, maar een halszaak is het kennelijk niet. Het kabinet-Rutte IV zette de geldkraan juist open en toen was de VVD de grootste regeringspartij.

Nuttig onderzoek

Over de precieze uitgaven aan onderzoek valt

nog een stevige onderhandeling te verwachten. Met name CDA en VVD willen allereerst kijken hoe nuttig het onderzoek is voor de arbeidsmarkt en de samenleving. Ook JA21 denkt in die richting. D66 en GroenLinks-PvdA zijn uiteraard niet tegen toepasbaar onderzoek, maar ze willen ook meer geld voor fundamenteel onderzoek uittrekken, waarin wetenschappers zelf bepalen wat ze interessant vinden.

Demonstraties

Over diversiteitsbeleid denken de mogelijke regeringspartijen zeer uiteenlopend. Hetzelfde geldt voor de felle protesten in het hoger onderwijs over de banden van universiteiten en (soms) hogescholen met Israëlische instellingen. De kans is groot dat ze dit aan de onderwijsbestuurders overlaten. Of dat men met universiteiten en hogescholen afspraken wil maken over veiligheid en demonstratievrijheid aan hun instelling. Hoe die afspraken er dan uitzien is voor latere zorg.

HOP, Bas Belleman

PODCAST
OBSERVANT

HET AUDIOZUSJE VAN HET WEEKBLAD VAN DE UNIVERSITEIT MAASTRICHT, waarin we je bijpraten over wetenswaardigheden, bijzonderheden en nieuws over de universiteit en het studentenleven.

colofon

Redactie Wendy Degens (hoofdredacteur),

Deborah Blekkenhorst, Peter Doorackers,

Cleo Freriks, Riki Janssen, Stefan Moens

(financieel medewerker), Dennis Vaendel

Telefoon 043 3885390

E-mail observant@maastrichtuniversity.nl

Website www.observantonline.nl

Aan dit nummer werkten mee Wammes

Bos, Katleen Gabriëls, Jonas Heller *Ontwerp*

en *illustraties* Simone Golob *Vertalingen*

Maud Boveland, Susanna MacDaniel

Druk Janssen/Pers Gennep *Advertenties*

Zie alle info onder het kopje 'service'

op onze site.

DE MEDEDELINGEN VAN DE UNIVERSITEIT, FACULTEITEN, SERVICECENTRA EN STUDENTEN- ORGANISATIES ZIJN TE VINDEN OP WWW.OBSERVANTONLINE.NL